

Jan Goossen; Ontwerp van Maasbrugsculptuur, 1993

de vraagsteller in één woord leert hoe hij moet kijken: uiterst welwillend of geamuseerd afstandelijk, zoals je naar iemand kijkt van twijfelachtige komaf of geloofsovertuiging. Ik vind geen woord, hoogstens een aantal te lange zinnen. Er is enig constructivisme in Goossens beelden maar evenveel de-constructivisme. Minimalisme? Neen, Goossen is, zoals ik nog zal trachten uit te leggen, het tegendeel van eenzijdig en monotoon. En bovendien: de minimalen houden van maximale expansie. Goossen echter maakte zich, zelfs toen hij in San Francisco een muur bouwde, 'a floating wall', zo klein dat zijn muur zo transparant oogde als een bamboegordijn. Als je een beeld wilt geven van wat Jan Goossen als beeldhouwer bezielt, is het misschien het best de omweg te beschrijven, die hij maakte om zijn verhaal op een complexe manier kort te houden.

Arthur Koestler spreekt over creatieve processen in kunst

en wetenschap die zelfs de beste denkers andersdenkend maken. Creativiteit heeft uiteraard van doen met associëren, maar dat kan iedereen, inmiddels. Belangrijker is het vermogen tot dissociëren van denkbeelden die te vanzelfsprekend samenhangend zijn geworden om nog steeds waar te zijn. Maar zo een-voudig is het nog steeds niet. Om werkelijk hemel en aarde te bewegen moet je twee gedachtengangen, snelwegen van het denken, met elkaar kunnen verknopen tot een systeem van systemen, dat veel eenvoudiger en opener is dan de twee andere, die tot dusver beide op exclusiviteit aanspraak maakten. Koestler spreekt in dat geval van bi-sociëren.

Een denkbeeld wordt meestal dubbel eenvoudig in plaats van tweemaal zo moeilijk, nadat iemand de kunst van het in elkaar vlechten van twee handen, - weefkunst - op het spoor is gekomen. Dat geldt voor Newton die Galilei en Kepler samenbracht in één formule. Het is ook waar voor een kunstenaar als Jan Goossen die zijn twee hersenhelften aan elkaar heeft weten uit te huwen. Een beeld van Goossen is altijd zowel een vlakke als een bergte en bovendien: zowel een gebouw als een sculptuur en de binnen- zowel als de buitenkant van een bouw- of beeldhouwwerk. Zodat de beschouwer, hoe hij ook kijkt en hoe hij ook denkt, nauwelijks de kans krijgt pas op de plaats te maken. Hij mist aanvankelijk, net als ik, de vaardigheid om tijdig het derde oog in te schakelen dat de eindjes van twee labyrinten in elkaar knoopt en twee programma's 'compatibel' maakt.

UITZICHT

Misschien is het goed u erop te wijzen dat Goossen opgeleid is tot beeldhouwer - voornamelijk in Nederland - en bovendien tot architect (aan het College of Engineering, Department of Architecture in San Francisco). Dat wellicht is er verantwoordelijk voor dat de beelden van Goossen voor de één op twee gedachten hinken, voor de ander het uitzicht openen op de samenhang van de dingen binnen oogbereik en de dingen 'om de hoek'. Goossen denkt aan 'hard edge' en 'soft focus' voorbij, construeert een vergelijking van twee vergelijkingen; alle evenwijdige lijnen kruisen elkaar en alles wat niet parallel loopt wandelt in exact dezelfde richting. Bovendien: hij sluit water op in een open kubische kooi - zoals in het monument bij de Maasbrug in Heusden - en brengt alles wat gedoemd is om te vallen tot staan als in zijn onmogelijk lenige metaalvlechtsels. Goossen hinkt niet, hij danst op twee gedachten. Zijn onmogelijkste prestatie blijft echter dat hij, als de spreekwoordelijke milde schenker, er voor gekozen heeft onbekend te willen blijven. Tot Tegenbosch ingreep. Nu hebben we een grote onbekende minder.

Jan Goossen, sculpturen.

Tentoonstelling in Kunsthandel Lambert Tegenbosch, Putterstraat 48, Heusden a/d Maas, tel. 04162-2772. Van 1-29 mei.